

Rozšafné rozhadzovanie peňazí vládou na Slovensku v najbližších troch rokoch zaplatia všetci vyššími daňami a rôznymi poplatkami. Tými nás po novom zataží aj Európska únia

- CZ24 News | 14. května 2021

SLOVENSKO: Rozšafné rozhadzovanie peňazí vládou na Slovensku v najbližších troch rokoch zaplatia všetci vyššími daňami a rôznymi poplatkami. Tými nás po novom zataží aj Európska únia

Ešte sa Slováci ani poriadne neotriasli z návrhov, ktoré prenikli na verejnosť v rámci chystanej daňovej reformy pod vedením ministra Igora Matoviča a ktoré majú priniesť vyššie dane z príjmov pre všetkých i vyššiu daň z pridanej hodnoty, už by mali myslieť na ďalšie nemilé opatrenia.

Môže za to plán obnovy, ktorý smeroval pred dvomi týždňami do Bruselu. Prináša nielen 6 miliárd eur z európskych peňazí na podporu ekonomiky, ktoré budú ľudia splácať v nasledujúcich rokoch, ale aj ďalšie novinky už čoskoro. A tak si každý opäť chtiac-nechtiac hlbšie načrie do vlastnej peňaženky, aby vytiahol desiatky až stovky eur navyše.

Daňový systém nevie reagovať na dlhodobé výzvy dostatočne pružne a je čoraz menej konkurencieschopný, uvádza sa v dokumente, ktoré vláda poslala do Bruselu pred dvomi týždňami. Kým viac ako rok dávajú podnikatelia návrhy, čím by potrebovali podporiť biznisové prostredie počas pandémie, vláda pod vedením premiéra Eduarda Hegera má na vec zrejme iný názor.

Na stole je okrem zvýšenia DPH aj vyššia, 20-percentná daň z príjmu, ktorú majú platiť fyzické i právnické osoby namiesto 15 percent, ak dosahujú príjmy v tomto roku do 49 790 eur (vlani to bolo do 100-tisíc eur). Pokiaľ niekto má vyššie príjmy, uplatní si daňovú sadzbu 19 % alebo 25 %.

Daňových zatažení však bude viac. Štát možno ľahko prešafári peniaze, na ktoré sa poskladáme všetci, od bežných ľudí až po firemný sektor. A nepôjde vôbec o nejaké drobné.

Nové dane pred dverami

Kedže na plán obnovy si EÚ vrátane Slovenska požičiava na finančných trhoch, tie budú chcieť financie jedného dňa späť. „Tieto peniaze raz bude potrebné vrátiť, na európskej úrovni sa preto dá očakávať zavádzanie nových daní,“ objasňuje pre TREND Peter Golias, riaditeľ Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO).

Môžeme očakávať dva druhy nových daní, pridáva sa analytik Inštitútu ekonomických a spoločenských analýz (INESS) Martin Vlachynský. „Prvým sú európske dane, ktorými sa budú splácať výdavky balíka obnovy. Ešte nič nie je definitívne, ale s veľkou pravdepodobnosťou v najbližších troch rokoch uvidíme na celoeurópskej úrovni uhlíkovú daň, digitálnu daň, rozšírenie povinných emisných povoleniek či transakčnú daň,“ objasňuje.

Druhá rovina tohto problému je vyložene domáca, a to gigantický dlh Slovenska. Deficit verejnej správy v roku 2020 dosiahol podľa dát Štatistického úradu SR sumu 5,609 miliardy eur, čo predstavovalo hodnotu 6,16 percenta z hrubého domáceho produktu (HDP). Nemalá časť z tejto diery vo verejných financiách ostane aj po odznení pandémie, myslí si analytik INESS.

„Netýka sa totiž pandémie, ale sociálnych balíčkov, ktoré začala minulá vláda a nová s nimi veselo pokračuje, napríklad pri tehotenských dávkach. Aby mohla vláda voličom rozdávať, musí ich aj zdaňovať.“

Medzičasom Igor Matovič prišiel v uplynulých dňoch s ďalším nezmyselným plánom. Daňovo-odvodovú reformu chce prepojiť s megalomanskou rodinnou politikou, čo deficit Slovenska ešte viac prehĺbi. Penalizovať sa rozhodol ekonomickú aktivitu, a to nielen mzdové príjmy, ale aj podnikateľské príjmy a pasívne kapitálové príjmy.

Ľuďom s priemernou mzdou sa zníži čistý príjem, zataží ich vyššou DPH a zároveň im dá vyšší prídavok na dieťa. Vládna koalícia sa narýchlo 12. mája dohodla na jednorazovej podpore 333 eur pre 46-tisíc detí z rodín v hmotnej núdzi. Peniaze sa majú vyplatiť do leta.

Vyššie výdavky súvisiace s pandemiou a dodatočná rezerva by v prípade plného využitia mohli zvýšiť schodok verejných financií v tomto roku z minuloročných 6,2 % na 9,9 % hrubého domáceho produktu (HDP) a hrubý verejný dlh zo 60,6 na 64,1 % HDP.

Vyplýva to z materiálu Program stability SR na roky 2021 až 2024 z dielne Ministerstva financií (MF) SR, ktorý prerokovala a schválila vláda. Materiál musí SR každoročne zasielať Európskej komisii.

Tu štát pridá, tam zasa zoberie

Pokiaľ ide o zmeny v daňovom systéme, najčastejšie sa spomína vyššia daň z nehnuteľností, vyššia daň z príjmov, daň z pridanej hodnoty, daň z bohatstva, či rôzne zelené dane.

„Vláda je však opatrná, „testuje“ si odozvu na tieto nápady, preto konkrétne opatrenia zatiaľ nepoznáme,“ objasňuje M. Vlachynský. Z pohľadu nových daní a poplatkov sa dá jednoznačne predpokladať, že celkové daňové zaťaženie sa u nás zvýši. Chcete pár príkladov?

Avizovanú daň z plastov nateraz vláda odložila, pričom náklady za ničenie životného prostredia by znášali najmä firmy, ktoré sa vyhýbajú zeleným inováciám, ale sú tu ďalšie poplatky. Od tohto roka platí zákaz uvádzať na trh niektoré jednorazové plasty. V roku 2022 vstúpi do praxe zálohovanie nápojových PET fliaš.

V zákone o odpadoch je zasa zakotvený princíp ekomodulácie. To znamená, že ak výrobca vyrába či balí svoje výrobky do takých obalov, ktoré nie je možné recyklovať, bude si za ne musieť priplatiť. Čakať ho bude vyšší poplatok organizácii zodpovednosti výrobcov. Táto zmena má motivovať výrobcov vyrábať produkty, ktoré budú mať menší vplyv na životné prostredie. Je pravdepodobné, že tí premietnu vyššie poplatky do vyšších cien tovarov.

Neskôr príde na rad poplatok za obchodovanie s emisiami. Vedúci predstavitelia EÚ v marci tohto roka poukázali aj na pripravovaný návrh Európskej komisie o digitálnej dani, ktorá by sa mala zaviesť najneskôr 1. januára 2023. Do budúcnosti sa ráta aj s daňou z finančných transakcií, ktorú sme na Slovensku predtým poznali ako bankový odvod.

Zdanenie finančného sektora patrí na európskej pôde totiž dlhodobo k najspornejším otázkam v oblasti daňovej politiky. Diskusia o presadení tejto myšlienky ako o potenciálnom zdroji financovania rozpočtu EÚ opäť ožila na februárovej schôdzi Rady Európskej únie pre ekonomické a finančné záležitosti (ECOFIN).

Europarlament má do polovice roka 2025 rokovať aj o finančnom príspevku súvisiacim s podnikovým sektorom, alebo o novom spoločnom základe dane z príjmov právnických osôb, ktorý sa má zaviesť do roku 2026. Diskusia na túto tému v rámci krajín EÚ už intenzívne prebiehajú, Slovensko teda nebude výnimkou.

Uniká zmysel daňovo-odvodového mixu

Prioritou vlády však bude v najbližšom období pro-rastový daňový mix. Konkrétne, ako uvádza rezort financií pod vedením I. Matoviča: férovejšie a adresnejšie zdanenie majetku v súlade s jeho trhovou hodnotou spolu s vyššími daňami zo spotreby a zdanením negatívnych externalít vytvorí priestor pre zníženie daňovo-odvodového zaťaženia práce.

Pekne to síce vyzerá na papieri, ale realita môže byť iná. Plán obnovy síce navrhuje zmenu daňového mixu, no nehovorí o tom, čo touto zmenou vyriešime, konštatuje pre TREND Peter Helexa, výkonný riaditeľ Inštitútu stredoeurópskych štúdií IstroAnalytica.

Slovensku podľa neho chýba solídny finančný plán na aspoň dve volebné obdobia vopred. Existuje však vysoké riziko zdĺhavej a nekvalitnej realizácie, alebo dokonca nerealizácie rôznych kľúčových projektov, akými sú napríklad modernizácia a dobudovanie infraštruktúry či ďalšie body v pláne obnovy.

„To môže spôsobiť ďalšie nezmyselné zvýšenie zadlženia Slovenska. Nie všetci si totiž uvedomujú fakt, že náš štát prispieva do rozpočtu EÚ sumou vo výške viac ako 800 miliónov eur ročne. Táto suma bude významne zvýšená potom, ako krajiny EÚ začnú splácať prostriedky z plánu obnovy,“ uvádza P. Helexa.

Plán obnovy predstavuje zhruba 6 miliárd, investovať financie z neho Slovensko môže do polovice roka 2026. Ďalej máme nedočerpané eurofondy asi 8 miliárd a budúce eurofondy sú 13 miliárd, tie je možné čerpať 10 rokov.

Súčasná a ani budúca suma príspevkov Slovenska do EÚ však nezávisia od toho, koľko prostriedkov z EÚ štát vyčerpá. „Ak nebudeme schopní prostriedky z EÚ vrátane plánu obnovy vyčerpať včas a kvalitne, bude to znamenať, že prostriedky navyše, ktoré zmenou daňového mixu do štátneho rozpočtu pritečú, minieme zbytočne na korekcie alebo financovanie projektov, na ktoré nám ‚prepadli‘ fondy z EÚ,“ konštatuje riaditeľ IstroAnalytica.

Riziko zavádzania nových daní zasa zvyšuje podľa slov P. Goliaša aj rastúci verejný dlh. „Preto je dôležité ozdravovať verejné financie, prijať dôchodkovú reformu, obmedziť plytvanie či zefektívniť výber daní.

Tiež prijímať reformy podporujúce ekonomický rast vrátane daňovej reformy, zlepšovania podnikateľského prostredia, ako aj kvality vzdelávania, vedy a výskumu,“ objasňuje P. Goliaš. Pokiaľ by došlo k zvyšovaniu daní bez týchto reforiem, rýchlo by sme narazili na limity v podobe pomalšieho ekonomického rastu, a tým aj daňových príjmov.

Zdroj: Zuzana Kullová